

WSKAZANIA KOMISJI WYCHOWANIA KATOLICKIEGO DOTYCZĄCE KATECHEZY RODZICÓW I CHRZESTNYCH PRZED CHRZTEM DZIECKA

1. Wprowadzenie

Chrzest jest fundamentem całego życia chrześcijańskiego. Z tego powodu jego przyjęcie winno wspierać odpowiednie przygotowanie. Kościół podejmując starożytną praktykę chrztu dzieci jest świadomy odpowiedzialności jaką nakłada ten sakrament na całą wspólnotę parafialną, a nade wszystko na rodziców i chrzestnych.

Wymaga to podjęcia wysiłku przygotowania rodziców i chrzestnych. Chodzi nie tylko o pomoc w podjęciu wszystkich zadań i wymogów związanych z udzielaniem dziecku chrztu, co było głównym przedmiotem dotychczasowej katechezy przedchrzcielnej, ale przede wszystkim o rozwój wiary samych rodziców i chrzestnych.

Niniejszy dokument - przypominając podstawowe prawdy związane z sakramentem chrztu dziecka i wynikające z jego przyjęcia zobowiązania - pragnie ukazać podstawowe założenia i sposoby realizacji katechezy rodziców i chrzestnych, jako jednej z form katechezy dorosłych.

2. Znaczenie sakramentu chrztu świętego

Chrzest jest źródłem i początkiem nowego życia w Chrystusie, z którego wyrasta całe życie chrześcijańskie. Wyzwała on z grzechu, jednoczy z Chrystusem oraz wszczepia w Kościół i uzdalnia do pełnienia jego misji. Chrzest, sakrament *odrodzenia przez wodę i w słowie* staje się *bramą życia w Duchu i bramą otwierającą dostęp do innych sakramentów*[\[1\]](#).

Chrzest jest sakramentem wiary (por. Mk 16, 16). Wiara wymagana do chrztu nie jest wiarą doskonałą i dojrzałą, jest zaczątkiem, który trzeba rozwijać poprzez osobiste zaangażowanie ochrzczonego[\[2\]](#).

3. Potrzeba pogłębiania świadomości chrzcielnej

Wobec wielkości sakramentu chrztu zadaniem Kościoła jest ukazywanie jego znaczenia. Chodzi o to, aby wierni pogłębiali swoją wiarę w rzeczywiste działanie Boga, mieli świadomość dokonującej się przemiany oraz konsekwencji wynikających z jego przyjęcia.

Tematyka sakramentu chrztu winna pojawiać się na różnych płaszczyznach działań duszpasterskich: w homiliach niedzielnych, zwłaszcza w Wielkim Poście oraz niedzieli Chrztu Pańskiego, a także w kazaniach okolicznościowych. Jest ona, być także obecna w katechizacji dzieci i młodzieży. Do pouczenia wiernych o przepisach prawnych i liturgicznych, o przebiegu i formach udziału w liturgii można też wykorzystać ogłoszenia, podawane podczas niedzielnej liturgii, szczególnie w Adwencie i w Wielkim Poście. Wreszcie innym ważnym środkiem głoszenia nauki Kościoła o tym sakramencie i kształtowaniu właściwej postawy wiernych w

odniesieniu do chrztu dzieci, jest samo sprawowanie liturgii sakramentu z udziałem wspólnoty parafialnej[3].

4. Znaczenie chrztu dzieci

Kościół już od pierwszych wieków chrzczył nie tylko dorosłych, lecz także dzieci. *Dzieci, rodząc się z upadłą i skazoną grzechem pierworodnym naturą, również potrzebują nowego narodzenia w chrzcie, aby zostały wyzwolone z mocy ciemności i przeniesione do Królestwa wolności dzieci Bożych, do którego są powołani wszyscy ludzie. Czysta darmowość łaski zbawienia jest szczególnie widoczna przy chrzcie dzieci. Gdyby Kościół i rodzice nie dopuszczali dziecka do chrztu zaraz po urodzeniu, pozbawialiby je bezcennej łaski stania się dzieckiem Bożym*[4].

Pod nazwą „dzieci” rozumie się tych, którzy nie mogą sami wyznać swojej wiary, ponieważ jeszcze nie doszli do wieku rozeznania[5]. Dzieciom nie należy odmawiać chrztu, choć same nie mogą wyznać wiary. Chrzcą się je „w wierze Kościoła”, wyznawanej publicznie przez rodziców i przez chrzestnych. *Osoby te reprezentują zarówno Kościół lokalny, jak i całą społeczność Świątych i wierzących, Kościół Matkę, bo ona cała rodzi wszystkich i każdego z osobna*[6].

Konsekwencją przyjętego przez dzieci chrztu jest wychowywanie w wierze, w której zostały ochrzczone. Działania wychowawcze rodziców i innych osób (chrzestni, wspólnota Kościoła) zmierzają do tego, by stopniowo je doprowadzać do poznania planu Bożego w Chrystusie tak, by mogły w świadomy sposób potwierdzić wiarę, w której zostały ochrzczone. *Z tych racji chrzest dzieci ze swej natury wymaga katechumenatu pochrzcielnego. Nie chodzi tylko o późniejsze nauczanie, lecz także o konieczny rozwój łaski chrztu w miarę dorastania osoby*[7].

5. Przygotowanie rodziców i chrzestnych

Przy udzielaniu chrztu szczególną rolę pełnią rodzice i chrzestni. Oni nie tylko proszą o chrzest dla dziecka, ale też zobowiązują się pomagać mu rozwijać otrzymany dar Bożego życia[8]. Do odpowiedniego przygotowania do chrztu zobowiązuje wierzących Kodeks Prawa Kanonicznego: *rodzice dziecka chrzczonego, jak również chrzestni, powinni być należycie pouczeni o znaczeniu tego sakramentu i o związanych z nim obowiązkach. Proboszcz winien osobiście lub przez innych zatroszczyć się, ażeby rodziców właściwie przygotować pasterskimi pouczeniami a także wspólną modlitwą, zbierając razem po kilka rodzin oraz, gdy to możliwe, składając im wizytę*[9].

Instrukcja duszpasterska Episkopatu o udzieleniu sakramentu chrztu świętego dzieciom z 1975 roku stwierdza: *w celu udzielenia odpowiednich pouczeń o misterium chrztu, wychowaniu w wierze, o roli apostołskiego przykładu rodziców chrzestnych i o liturgii tego sakramentu należy przeprowadzić bezpośrednio katechezy przygotowawcze*[10].

6. Cele i zadania katechezy przedchrzcielnej

Katecheza rodziców i chrzestnych przed chrztem dziecka jest formą katechezy dorosłych. Jej nadrzędnym celem – jak każdej formy katechezy - jest *nie tylko spotkanie z Jezusem, ale zjednoczenie, a nawet głęboka z Nim zażyłość*^[11]. Ma ona uświadomić katechizowanym, potrzebę dojrzałego przeżywania otrzymanej na swoim chrzcie wiary, co winno *uwidaczniać się w nabywaniu odpowiednich postaw i zachowań*^[12]. Celem działań jest coraz głębsze wprowadzanie dorosłych chrześcijan w styl życia chrześcijańskiego. Obejmuje ono: przyjęcie prawd wiary, pogłębione uczestnictwo w życiu sakramentalnym i modlitewnym, codzienne życie zgodne z wyznawaną wiarą.

Cele katechezy przedchrzcielnej wyznaczają następujące zadania: ukazanie prawdy o chrzcie w kontekście historii zbawienia oraz życia poszczególnego chrześcijanina; ukazanie odpowiedzialności za rozwój wiary, nadziei i miłości w życiu ochrzczonego; budzenie troski o chrześcijańskie wychowanie i wskazanie sposobów jego realizacji; przygotowanie do czynnego udziału w obrzędzie chrztu świętego.

7. Treści katechezy

Dla realizacji wymienionych zadań i osiągnięcia wspomnianych celów katechezy przygotowującej rodziców i chrzestnych należy podejmować następujące treści:

- a) chrzest w perspektywie wiary Kościoła;
- b) liturgia obrzędu chrztu;
- c) rola i zadania rodziców w wychowaniu w wierze.

W przygotowywanych materiałach katechetycznych należy zawsze zawrzeć powyższe treści.

W świetle tych założeń przykładowa tematyka katechez mogłaby przedstawiać się następująco: 1) chrzest św. – nowe życie w Chrystusie; 2) życie wiarą we wspólnocie Kościoła; 3) rola i zadania rodziców w wychowaniu w wierze; 4) przygotowanie liturgiczne (liturgia obrzędu chrztu).

8. Sposoby realizacji

Ukazane wcześniej cele, zadania i treści można realizować w następujący sposób:

- a) Przygotowanie rodziców i chrzestnych mogłoby obejmować: trzy katechezy przed chrztem oraz instrukcję liturgiczną wprowadzającą w owocne przeżycie sakramentu.
- b) W katechezach chrzcielnych uczestniczą rodzice (opiekunowie) dziecka, a zachęceni do udziału w niej są także chrzestni. Rodzice mogą uczestniczyć w katechezach jeszcze przed narodzeniem dziecka. Jeśli byłaby taka możliwość, choć jedno spotkanie z rodzicami mogłoby odbyć się w ich domu. W instrukcji liturgicznej uczestniczą rodzice dziecka i chrzestni.

c) Katechezy chrzcielne prowadzone są przez duszpasterzy oraz osoby świeckie odpowiednio przygotowane. Duszpasterze zasadniczo zajmują się przeprowadzeniem instrukcji liturgicznej, a odpowiednio przygotowani świeccy prowadzą katechezy.

d) Spotkania prowadzone przez osoby świeckie mogą być bardzo owocne - gdyż obok przekazu treści doktrynalnych - mogą stać się miejscem świadectwa i dzielenia nim. Dobre owoce mogą przynieść spotkania w małych grupach, z jednym czy z dwoma małżeństwami.

9. Sytuacje trudne

Doświadczenie duszpasterskie wskazuje, że sytuacje rodziców pragnących chrztu swojego dziecka bywają niekiedy bardzo skomplikowane. Najczęściej spotykaną trudnością jest nieuporządkowanie życia małżeńskiego rodziców dziecka (związki niesakramentalne, oraz osoby, które nie poczuwają się do jakichkolwiek trwałych związków). Prowadzący katechezę powinien uwzględnić zróżnicowane sytuacje życiowe uczestniczących w katechezie.

Roztropność duszpasterska wymaga, aby te sytuacje w odpowiedzialny sposób rozeznawać i podejmować właściwe rozwiązania, np. proponując dodatkowe katechezy.

10. Zakończenie

Katecheza rodziców i chrzestnych przed chrztem dziecka jest ważną formą katechezy dorosłych. Jej uczestnicy - pragnący dalszego pogłębienia swojej formacji - mogliby uczynić to poprzez zaangażowanie w inne formy katechezy dorosłych.

Niniejsze wskazania są podstawą do tworzenia wszelkiego rodzaju materiałów i pomocy katechetycznych. Wierność zawartym tu założeniom będzie podstawowym kryterium oceny tych materiałów przez władze kościelne.

[1] Por. *Katechizm Kościoła Katolickiego*, n. 1213.

[2] Por. Tamże, n. 1253.

[3] Por. *Instrukcja duszpasterska Episkopatu o udzieleniu sakramentu chrztu świętego dzieciom* (1975), n. 3.

- [4] *Katechizm Kościoła Katolickiego*, n. 1250; por. *Kodeks Prawa Kanonicznego*, kan. 867.
- [5] *Chrzest dzieci. Wprowadzenie teologiczne i pastoralne*, n. 1.
- [6] Tamże, n. 2.
- [7] *Katechizm Kościoła Katolickiego*, n. 1231, por. *Chrzest dzieci. Wprowadzenie teologiczne i pastoralne*, n. 3.
- [8] Por. *Katechizm Kościoła Katolickiego*, n. 1255.
- [9] *Kodeks Prawa Kanonicznego*, kan. 851 § 2.
- [10] *Instrukcja duszpasterska Episkopatu o udzieleniu sakramentu chrztu świętego dzieciom* (1975), n. 6.
- [11] Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium Katechetyczne Kościoła Katolickiego w Polsce*, Kraków 2001, n. 21; por. Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska „Catechesi tradendae”*, n. 5; *Katechizm Kościoła Katolickiego*, n. 426; Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Dyrektorium Ogólne o katechizacji*, n. 80.
- [12] Międzynarodowa Rada do spraw Katechezy, *Katecheza dorosłych we wspólnocie chrześcijańskiej*, n. 35.